

ZLOČIN U VUKOVARSKOJ BOLNICI

IZVJEŠTAJI S PRAĆENJA SUĐENJA

07. travnja 2008. godine – otvaranje glavne rasprave, čitanje optužnice, dokazni postupak

Postupak su pratili Robert Adrić i Mladen Stojanović, promatrači Centara za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek, predstavnici OSCE-a, novinar i fotoreporter.

Suđenje u odsutnosti optuženika

Predsjednik Vijeća je ukazao na činjenicu da se opt. Kuzmiću sudi u odsutnosti temeljem rješenja Županijskog suda u Vukovaru br. Kv-289/06, od 03. siječnja 2007. godine, te rješenja Vrhovnog suda RH br. Kž-91/07, od 21. veljače 2007. godine, kojim je odbijena žalba državnog odvjetnika kao neosnovana.

Utvrđivanje istovjetnosti optuženika i čitanje optužnice

Istovjetnost optuženika utvrđena je čitanjem njegovih osobnih podataka, a potom je zastupnik optužbe pročitao optužnicu ŽDO-a u Vukovaru, br. DO-K-12/98, od 19. ožujka 2001. godine.

Dokazni postupak

Svjedočenje oštećenice Ljiljane Mandić, supruge odvedenog i ubijenog Marka Mandića

Svjedokinja je izjavila da je uoči rata radila kao medicinska sestra na očnom odjelu vukovarske bolnice. Od 01. srpnja 1991. godine, zbog povećanog broja ranjenika, premještena je na prijam ranjenika na kirurški odjel. Njen suprug Marko je kao medicinski tehničar radio u gipsaoni kirurgije, bio je poznat kao „Marko Gipser“. Nakon što su djecu u rujnu 1991. uspjeli evakuirati iz Vukovara, ona i suprug do pada Vukovara uopće nisu napuštali bolnicu.

Opt. Kuzmića poznavala je jer je do rata radio kao portir u bolnici. I ona i suprug su sa opt. Kuzmićem bili u jako dobrim odnosima. Kuzmić je prestao dolaziti na posao u travnju 1991. godine. Pričalo se da je navodno u svibnju dijelio oružje u Berku. U svibnju ili lipnju svjedokinjin suprug Marko je išao u Osijek dati iskaz povodom događaja u Borovu Selu, jer je ondje 02. svibnja pružao pomoć ranjenicima. Tom je prilikom vidio opt. Kuzmića u dvorištu Zatvora u Osijeku. Pričalo se da je Kuzmić navodno bio razmijenjen početkom srpnja '91. godine, u prvoj organiziranoj razmjeni.

Dana 19. studenog 1991. godine, oko 16,00 sati, u bolnicu je ušla tzv. JNA. Sjeća se da je među njenim pripadnicima prepoznala sina dr. Mladena Ivankovića, sina dr. Stanojevića, sina Ilonke Alavanje, Bogdana Kuzmića... Izjavila je da na uniformama pripadnika tzv. JNA nije vidjela petokrake te da se sjeća da je sin dr. Ivanovića na rukavu imao oznaku tzv. Milicije SAO Krajine. Ona i suprug nalazili su se u gipsaoni. Nekoliko je puta do njih dolazio Kuzmić, unosio se suprugu u lice i govorio: „Tukli su me, al' živ sam!“. Svjedokinja je takvo ponašanje shvatila kao prijetnju. Nešto prije 19,00 sati, pri trećem Kuzmićevom dolasku do svjedokinje i njenog supruga Marka, Kuzmić je rekao da vodi Marka na kratak razgovor. Kuzmić je njenog supruga izveo iz gipsaone prema dvorištu. U tom su se trenutku u gipsaoni nalazili samo njih troje (svjedokinja, njen suprug Marko i opt. Kuzmić). Sjeća se da je vrlo brzo pozvan te da je izašao van dr. Mladen Ivanković, ali joj nije poznato da li je on vidio odvođenje njenog supruga. Svjedokinja je oko 20,00 sati sreća Kuzmića u starom dijelu bolnice te ga je upitala gdje joj se

nalazi supruga. Kuzmić joj je odgovorio da bi on „štošta volio znati, ali da ne zna, pa šta“. Rekao joj je i da do jutra ništa neće doznati te da sve ovisi o tome da li će obući uniformu ili ne. Svjedokinja je izjavila da joj nije bilo posve razumljivo to što joj je Kuzmić tada rekao. Razgovarajući sa svojim kolegama, saznala je da je Kuzmić izdvojio i odveo i vozača saniteta Vlahova, policijske inspektore Tomislava Hegeduša i Branka Lukendu te Zlatka Jurčevića. Točno se sjeća da joj je Dragana, tadašnja djevojka, a sadašnja supruga Zlatka Jurčevića, rekla da je Zlatko odveden. Zlatko Jurčević jedini od nabrojanih je vraćen nakon što je odveden na razgovor.

Slijedeće jutro, oko 07,00 sati, medicinsko osoblje je odvojeno u jedan dio gipsaone te im je major Šljivančanin održao „političko predavanje“. Prišla je Šljivančaninu i rekla mu je da je njen supruga djelatnik bolnice i da je odveden prethodnu večer. Ime njenog supruga Šljivančanin je zapisao na nekakav papir te je papir stavio u džep uniforme. Vojnik koji se nalazio pored Šljivančanina u ruci je držao popis osoba, najvjerojatnije muških djelatnika bolnice, a svjedokinjin se supruga na tom popisu nalazio na 16. ili 17. mjestu.

Svjedokinja je nakon nakoliko dana, zajedno sa još nekoliko djelatnika bolnice, preko Mitrovice i Bijeljine uspjela doći na slobodni dio Republike Hrvatske.

Upitana da li postavlja imovinskopravni zahtjev, izjavila je da joj je jedino stalo do istine o suprugovoj sudbini, do pronalaska njegovog tijela i dostojne sahrane.

Svjedočenje oštećenice Anice Lukende, supruge odvedenog i ubijenog Branka Lukende

Svjedokinja je izjavila da nema neposrednih saznanja o odvođenju svoga supruga. Dana 28. listopada 1991. godine izašla je iz Vukovara. Djecu je u kolovozu smjestila kod svojih roditelja koji su živjeli u Otoku kod Vinkovaca. Supruga Branko je bio policijski inspektor, a prije pada Vukovara evidentirao je ranjenike u bolnici.

Raspitujući se o suprugovoj sudbini, od Anke Furundžije, koje je radila kao kuharica u bolnici, saznala je da je njenog supruga 19. studenog 1991. godine iz bolnice izveo Bogdan Kuzmić. Kuzmića poznaje kao portira u bolnici, bio je prijatelj njenog muža. Naime, osim portirskog posla u bolnici, Kuzmić je radio i kao automehaničar, pa je tako servisirao i auto njenog supruga.

Saznala je da je navodno dr. Vesna Bosanac izjavila da je njenog supruga i Tomislava Hegeduša vidjela na ispitivanju u Negoslavicima. Svjedokinjin supruga se i danas vodi kao nestala osoba.

Upitana želi li postaviti imovinskopravni zahtjev, izjavila je da jedino želi saznati istinu o svom suprugu.

18. lipnja 2008. godine – dokazni postupak

Svjedočenje dr. Vesne Bosanac

Svjedokinja je pojasnila da je bivša JNA u bolnicu ušla 19. studenoga 1991. godine, oko 13.00 sati. Optuženika je poznavala od ranije, radio je u bolnici kao portir. Iz Kadrovske službe Bolnice u Vukovaru pribavila je i predala Vijeću dokumentaciju o optuženikovu zapošljavanju u Bolnici u Vukovaru, Odluku Okružnog suda u Osijeku, Istražnog centra, od 24. svibnja 1991. godine, o pokretanju istrage protiv optuženika. Donijela je CD sa snimkama jedne francuske TV, na kojoj se vidi optuženik sa dvije osobe: Antom Bodrožićem i Jean Michelo Nicolierom (pripadnikom hrvatskih snaga, kojemu je nuđeno kao strancu da može otići, no, on je to odbio i čekao humanu evakuaciju). Te osobe još se uvijek traže.

Govoreći o kritičnom vremenu, svjedokinja je rekla da je Bolnica u Vukovaru tijekom kolovoza 1991. godine bila pod stalnim granatiranjem. Do 18. studenoga 1991. godine, svakodnevno je na bolnicu i u okolicu padalo 100 – 200 projektila. Radilo se o tenkovskim granatama, avionskim bombama i drugim projektilima. Dnevno je u Bolnicu dovoženo 50 – 60 ranjenika, najmanji broj je bio 16, najveći 92 ranjenika u jednom danu. Dana 24. kolovoza 1991. godine bolnica je ostala u okruženju, a od listopada 1991. godine bila je blokirana. Uvjeti rada su bili teški, radilo se bez struje, bez potrebnih medicinskih sredstava. Kirurške ekipe su radile neprestano. Zaliječeni ranjenici smješteni su u Borovo Commerce. U kritično vrijeme u Vukovaru je bilo 15 000 osoba, od toga 1500 djece. U kritično vrijeme bilo je 80% civila u Vukovaru. U Bolnici u Vukovaru zbrinuto je 3520 ranjenika, izvršeno je 2500 operacija. Medicinska pomoć pružena je svima koji su je trebali, bez obzira na nacionalnu, vjersku, etničku pripadnost. U Bolnici u Vukovaru nije bilo aktivnih postrojbi. Policija u Vukovaru, koja je bila smještena u jednom dijelu zgrade, koja je danas zgrada Općinskog i Županijskog suda u Vukovaru, odredila je jedan vod ljudi za čuvanje Bolnice. Taj vod je bio smješten na katu bolnice. Policija je odredila Branka Lukendu, policajca, koji je bio zadužen da svakome tko uđe u bolnicu oduzme oružje. Oružje je predavano policiji i potom je odnošeno u skladište u policiju.

Dana 19. studenoga 1991. godine, kada je u bolnicu ušla bivša JNA, svjedokinja je odvedena na obavijesni razgovor u Negoslavce. Oko 16.00 sati vraćena je u bolnicu. Na povratku je vidjela grupu civila, koji su istjerani iz podruma. U grupi je vidjela majku. Zamolila je oficira bivše JNA, koji ju je pratio, da stanu i povezu njezinu majku. Dopustio joj je, majka je sa njom otišla u bolnicu. Od majke je čula da su njezini svekar i svekrva toga dana, ranije, otjerani na Velepromet. U krugu bolnice sreća je optuženika. Zamolila je da li mogu u bolnicu doći i njezin svekar i svekrva. Oficir, koji ju je pratio, rekao je da će ih optuženik, ako ih poznaje, dovesti u bolnicu. Toga dana, kasnije, svjedokinjini svekar i svekrva su došli u bolnicu, doveli su ih pripadnici bivše JNA. Svjedokinja je, dana 20. studenoga 1991. godine, od Zdravka Đapića, voditelja voznog parka bolnice, čula da Bogdan Kuzmić hoda kroz bolnicu. Svjedokinja je istoga dana, navečer, ponovo odvedena u Negoslavce, gdje je ostala do sutradan (20. studenoga 1991. godine), ujutro, oko 6.30 sati. Kad se vratila u bolnicu, kod svjedokinje je došla Ljiljana Mandić i rekla joj da su, tu noć, 19/20. studenoga 1991. godine, odveli njezina supruga Marka Mandića. Svjedokinji se javila i sestra Blanka Stefanjuk i rekla da su joj suprug i dijete u kući na Sajmištu. Rekla joj je da ide po njih, da će je tamo odvesti Bogdan Kuzmić, koji joj je rekao da su joj suprug i dijete dobro. Par mjeseci kasnije, u veljači 1992. godine, Blanka Stefanjuk i njezin suprug pronađeni su mrtvi u kući.

Svjedokinja nema neposrednih saznanja o tome što je opt. Bogdan Kuzmić radio 19. i 20. studenoga 1991. godine u bolnici. Bila je odvođena na obavijesne razgovore u Negoslavce, zadržana je tamo noći 19/20. studenoga 1991. godine. Pod stražom je bila i u svom uredu u bolnici. Kad je bila u bolnici radila je na pripremanju spiskova ranjenika, koji su trebali biti evakuirani putem MCK. Predstavnici MCK su došli u bolnicu dana 19. studenoga 1991. godine oko 19.00 sati. Od djelatnike bolnice je čula da su vidjeli opt. Bogdana Mandića u bolnici.

Za oštećenog Marka Mandića je rekla da ga poznaje, da je radio na Kirurškom odjelu, na kirurškom prijemu, bio je medicinski tehničar, gipsar. Poznavala je Branka Lukendu, bio je policajac, u kritično vrijeme je bio zadužen za oduzimanje oružja od osoba koje ulaze u bolnicu. Stanka Duvnjaka je također poznavala. Bio je policajac, bio je ranjen u stopalo, čekao je evakuaciji iz bolnice. Poznavala je i Tomislava Hegeđuša, policajca, koji je bio zadužen u bolnici evidentirati sve poginule. Poznavala je i Martina Došena, bio je teško ranjen, čekao je evakuaciju.

Svjedokinja je rekla da je po njezinu mišljenju opt. Bogdan Kuzmić bio ključna osoba, zbog toga što je bio domaći, znao je ljude, prokazivao je i određivao tko će biti odveden, kamo i što će sa tim ljudima biti. Uvjeren je da je optuženik odgovoran za sudbinu više osoba, a ne samo oštećenika koji su navedeni u optužnici. Rekla je da je 20. studenoga 1991. godine 25 teških ranjenika odvezeno u nepoznatom smjeru. Toga istoga dana, nešto kasnije, odvezeno je 6 autobusa ranjenika na Ovčaru.

Svjedokinja je rekla da su se pripadnici bivše JNA, koji su je pratili i čuvali, prema njoj odnosili profesionalno. Od svih sa kojima je svjedokinja imala kontakt u ta dva dana (19. i 20. studenoga 1991. godine), bahato se ponašao major Veselin Šljivančanin i Bogdan Kuzmić. Primijetila je da su ostali pripadnici bivše JNA respektirali Bogdana Kuzmića, mogao je ići kamo je htio, raditi što je htio. U bolnicu su, dana 19. studenoga 1991. godine, navečer, pokušali ući pripadnici „Belih orlova“. Bili su bahati. O njihovu pokušaju ulaska u bolnicu svjedokinju je izvijestio Marko Mandić. Svjedokinja je rekla oficiru bivše JNA, koji ju je pratio, za pokušaj ulaska „Belih orlova“ u bolnicu. Pripadnici VP bivše JNA izašli su i pokušali ih spriječiti. Situaciju je umirio dr Mladen Ivanković, izašavši pred njih. Pripadnici „Belih orlova“ su došli u pratnji sina dr Mladena Ivankovića.

Svjedokinji je poznato da opt. Bogdan Kuzmić danas živi u Bijeljini.

Svjedočenje dr. Mladena Ivankovića

Svjedok je rekao da je bivša JNA u bolnicu ušla 18. ili 19. studenoga 1991. godine. U bolnici je bila teška atmosfera, rečeno je da nitko ne može napustiti bolnicu. Svjedok je bio šef Kirurškog odjela Bolnice u Vukovaru. Oko 22.00 sata, od jednog oficira bivše JNA, svjedok je čuo da se njegovo (svjedokovo) ime nalazi na spisku za likvidaciju, koja je trebala biti izvršena tijekom evakuacije bolnice. Svjedoku nije poznato tko je sačinio spisak, on spisak nije vidio. Čuo je da su spisak navodno sačinili pripadnici ZNG. Svjedok je dobio pratnju, dva vojnika bivše JNA bila su u hodniku, ispred svjedokove sobe.

Slijedećeg dana počela je evakuacija. Prije toga došao je major Veselin Šljivančanin i naredio svjedoku da odvoji civile od pripadnika hrvatskih postrojbi. Svjedok je o tome izvijestio nazočne. Pokušao se izvući iz te situacije. Rekao je da je ovo želio reći javno, jer se pisalo u tisku da je on određivao tko će ići na Ovčaru. Rekao je da nije radio na odvajanju ljudi. Bio je protiv rata i ubijanja ljudi. Zadnjeg ranjenika iz bolnice je iznio na rukama zajedno sa dr Njavrom. Svjedok je rekao da je tijekom evakuacije dr Njavro bio cijelo vrijeme nazočan. Prije evakuacije im je rečeno da mogu izabrati kamo tko želi ići. Svjedok je ostao, nije želio nikamo ići. Bojali su se za dr Njavra, jer je imao čir na želucu, bio je blijed. Svjedok je rekao da je oficira bivše JNA, koji je došao po dr Njavra, osobno zamolio da čuva dr Njavra. Rekao je da je osobno garantirao da dr Njavro nije nikoga ubio. Oficir je rekao da garantira da će dr Njavra dovesti živoga u kasarnu, ali što će biti dalje ne zna. Svjedok je rekao da je on Srbin iz istočne Hercegovine, da je dr Njavro Hrvat iz zapadne Hercegovine, no, svjedok smatra da su isto.

Poznavao je Marka Mandića. Rekao je da su i Marko Mandić i njegova supruga Ljiljana Mandić, živjeli i radili u bolnici. Za Marka Mandića je rekao da je bio vrijedan i stručan radnik, „jedino je možda bio eksplozivan po naravi“, „možda je dolazio u sukob s nekim ljudima, a prvenstveno zbog navijačkih strasti, tj. u svezi ko navija za Dinamo, Hajduk, Zvezdu, Partizan“. Noć ili dvije prije ulaska bivše JNA u Bolnicu, pričao je sa Markom Mandićem. Rekao je da se Marko Mandić u zadnje vrijeme plašio četnika. Svjedok ga je uvjeravao da se ne treba bojati, da se mora suditi ako je netko kriv, ali „nažalost kasniji događaji su pokazali da nisam bio u pravu“. Rekao je da su i Hrvati i Srbi bili zadovoljniji da u bolnicu uđe bivša JNA, jer su smatrali da će vladati red. Plašili su se ulaska „Arkanovaca“, jer se pričalo da oni prvo bacaju bombe, a potom ulaze u objekt. Svjedok je, večer nakon što je izvršena evakuacija ranjenika iz bolnice, čuo od dr Stanojevića da je Bogdan Kuzmić odveo Marka Mandića i Marka Vlaha. Rekao je da su se u tom trenutku bojali za sudbinu Marka Mandića, jer je svjedok čuo da su se, pred rat, verbalno sukobili Marko Mandić i Bogdan Kuzmić, nakon čega je Bogdan Kuzmić odveden u pritvor u Osijeku. Svjedok je rekao da se ne može sjetiti je li uopće vidio Marka Mandića i njegovu suprugu Ljiljanu u ta dva dana kad je bivša JNA ušla u bolnicu. Rekao je da nikakve izjave o Marku Mandiću nije davao u novinama. Rekao je da su u jednom periodu, u krajinskim novinama, „pisane čitave storije u svezi ratnih događaja, i u jednom periodu mene su prikazivali kao nekog junaka i znam da je u novinama bilo više izjava koje sam ja navodno dao o Hrvatima iz zapadne

Hercegovine, pa vjerojatno su mi nešto stavili da sam ja rekao i za Marka Mandića, ali vjerujte ja nisam ništa govorio“. Svjedok je rekao da je on za pojedine Hrvate bio četnik, za pojedine Srbe ustaša. Odveden je u Beograd, u Vojno tužilaštvo Srbije, gdje je ispitivan jesu li uzimani organi od Srba, je li im vađena krv. Svjedok je rekao da je sve to negirao, jer i danas vjeruje da toga nije bilo. „Ukazujem da inače tijekom suđenja Miloševića na Internetu je bila moja navodna izjava prilikom tog slušanja u Beogradu i nakon što mi je sin javio za tu izjavu i kada sam ja pogleda tu izjavu ista je modifikovana i nije uopće vjerna onom što sam ja izjavio“. Svjedok nije vidio u krugu bolnice niti jedno ubojstvo ili zlostavljanje. „Smatram da one ružnije stari su se događale kad je počela evakuacija, kad su ljudi već odvođeni“.

Svjedok je rekao da je znao Branka Lukendu, bio je policajac, ali mu nije poznata njegov sudbina. Tomislava Hegeduša ne zna, kao niti Stanka Duvnjaka. Zna da su bila dva ili tri brata Došena. Misli da su dva bila ranjena. Misli da je Martin Došen bio doveden pred pad Vukovara. Bio je u alkoholiziranom stanju, nije dozvolio da mu svjedok, kao Srbin, pomogne. Pomoć je pružio netko od svjedokovih kolega, Hrvata, koji su u Bolnicu Vukovar došli iz Zagreba. Svjedoku nije poznata sudbina Martina Došena, mili da je bio u bolnici u trenutku evakuacije ranjenika iz bolnice.

Svjedok je rekao da ga je spasio jedan stražar u bolnici, Perković, (nadimkom Perkan), koji je spriječio gardista koji je tukao i htio pucati u svjedoka. Svjedok je zamolio sina da pomogne Perkoviću. Sin je sjeo u jedan Jeep, otišao na Ovčaru, izvukao 7 ljudi iz hangara, između ostalih Perkovića i Dragutina Berghofera. Perkovića je vratio u kasarnu, no, kasnije je Perković ubijen. Sin je došao u bolnicu, jer je čuo da je svjedok obješen.

Rekao je da opt. Bogdana Kuzmića prva dva dana nije vidio. Rekao je da su u jednom trenutku u hodnik ušla dva bradata mladića, s kokardama na kapama. Pitali su ga je li on dr Ivanković, rekli su mu da su mu živi sinovi. Svjedok je rekao da su mu od radosti potekle suze, jer zadnja tri mjeseca nije imao kontakta sa sinovima. Čuo je neke priče da je bio radostan što su u bolnicu ušli ti vojnici. Sa njim u bolnici bile su supruga i punica, koja je poginula u bolnici. Rekao je da nije bio sretan zbog pada Vukovara, za zločin na Ovčari je čuo dvije godine nakon izvršenog zločina. Rekao je da želi naglasiti da se radilo o „strašnom vremenu“, da je i sam dolazio u vrlo teške situacije. Jedan od bradatih mladića s kokardom okrenuo se prema skupini ljudi u hodniku i rekao da su to ustaše i da će ih pobiti. Svjedok je rekao da ga je uspio smiriti da se ne radi o ustašama, da su nakon toga ta dva mladića otišla.

Svjedok je rekao da je tijekom rata doživio poniženja, smjenjivan je. Odmah nakon pada Vukovara JNA ga je smijenila. Svi Srbi, koji su u ratu radili u Bolnici u Vukovaru, bili su sumnjivi. Nakon 18. studenoga 1991. godine su dobili otkaz. Samo zato što nije bilo liječnika ostao je raditi u bolnici. Nakon pada Vukovara ostao je živjeti u bolnici još mjesec ili mjesec i pol dana. Rekao je da su Bolnicu u Vukovaru, tijekom rata, iznijeli Srbi liječnici, ali ih danas nigdje nema. Rekao je da je on, u ratnoj Bolnici u Vukovaru, izvršio najviše operacija. To znaju svi, i Srbi, koji danas obnašaju visoke funkcije u vlasti. Rekao je da mu je žao zbog svega, osjećao je potrebu sve ovo iznijeti zbog sebe i nazočnih u sudnici.

Prvog dana, nakon ulaska bivše JNA u bolnicu, u noći oko 1.00 sat, na njegova vrata je netko snažno lupao. Kad je otvorio vidio je Bogdana Kuzmića, naoružanog, u uniformi. Bogdan Kuzmić zadnjih par mjeseci pred pad Vukovara nije radio u bolnici. Zna da je Bogdan Kuzmić dolazio u krug bolnice nakon evakuacije, no, nije mu poznat razlog. Ne zna što je radio, koju je funkciju imao, ali „sigurno je da nije radio kao portir jer je tad postao funkcioner u vlasti“. Svjedok je rekao da se sjeća da je supruga Bogdana Kuzmića, po narodnosti Hrvatica, dva puta dovedena u bolnicu, s tjelesnim povredama. Pričalo se da ju je Bogdan Kuzmić, njezin suprug, ozlijedio.

22. srpnja 2008. godine – dokazni postupak

Svjedočenje Anke Furundžija

Svjedokinja je izjavila da osobno poznaje optuženika, kao portira u bolnici. Svjedokinja je radila kao kuharica. Na dan kad je bivša JNA ušla u bolnicu, svjedokinja se nalazila u atomskom skloništu, u kuhinji. Pored kuhinje je bila jedna mala prostorija, u kojoj su bila smještena tri ranjenika. Vidjela je kad je Branko Lukenda, policajac, došao obići ranjenike. Branko Lukenda je stajao kod zida kad je u prostoriju, gdje su bili ranjenici, ušao opt. Bogdan Kuzmić i tri, svjedokinji nepoznata, vojnika. Optuženik je prišao Branku Lukendi, potapšao ga po obrazu i rekao mu: „Lukenda, sad si moj, sad si u mojim rukama“. Nakon toga Bogdan Kuzmić je izveo iz skloništa Branka Lukendu. Svjedokinja je rekla da sa sigurnošću zna da su optuženik i Branko Lukenda prije rata bili kućni prijatelji. Vidjela je da su i optuženik i tri vojnika, koja su došla sa njim, bili u uniformama, da su bili naoružani, no, nije zamijetila kakvim naoružanjem. Bila je uplašena, bojala se za supruga i djecu. Njezin suprug je također odveden iz bolnice, ubijen je na Ovčari. Ona nema saznanja tko je odveo njezinog supruga, smatra osobno odgovornim majora Veselina Šljivančanina, jer je odvajao muškarce, koji su potom odvezeni na Ovčaru. Poznavala je oštećenike Marka Mandića, gipsera u bolnici, Stanka Duvnjaka i Tomislava Hegeduša, policajce. Iz viđenja je poznavala Martina Došena.

Svjedočenje Zdenke Žulj

Izjavila je da osobno poznaje optuženika i oštećenike Branka Lukendu i Tomislava Hegeduša, policajce, koji su radili u bolnici na evidenciji ranjenih i poginulih. Optuženika poznaje kao portira u bolnici. Svjedokinja je radila na Rentgenu. Dana 19. studenoga 1991. godine, kad je bivša JNA ušla u bolnicu, među ranjenicima i osobljem bolnice, pronio se šapat „gotovo je“. Svi su se spontano vratili na svoja radna mjesta, u tom trenutku nitko nije želio biti sam. Strah se posvuda osjećao. Rentgen je bio smješten u podrumu bolnice. Hodnik pored Rentgena bio je pun kreveta s ranjenicima. Svjedokinja od 26. kolovoza 1991. godine nije izlazila iz bolnice. Od kolovoza 1991. godine do pada Vukovara u bolnici nije vidjela optuženika. Dana 19. studenoga 1991. godine, oko 18.00 sati, u „šalter“ Rentgena, gdje su bili: svjedokinja, Branko Lukenda, Tomislav Hegeduš, dr. Matoš, došao je opt. Bogdan Kuzmić. Na sebi je imao SMB uniformu, no, svjedokinja ne zna je li bio naoružan. Rekao je: „Dobar dan, kako ste“. Potom je rekao: „Tomislave, Branko, od sada ste lišeni slobode“. Branko Lukenda je ostao sjediti, a Tomislav Hegeduš je uplašeno poskočio i rekao „Razumijem“. Nakon toga optuženik je odveo Branka Lukendu i Tomislava Hegeduša. Vidjela je da je optuženik imao ozljede na lijevom obrazu. Isto večer, nakon kritičnog događaja, svjedokinja je čula da je optuženik odveo i Marka Mandića, gipsera u bolnici.

Predsjednik Vijeća predočio je svjedokinji iskaz svjedokinje Anke Furundžije i ukazao joj na razlike u kazivanju. Svjedokinja je rekla da je 100% sigurna da je optuženik odveo iz Rentgena Branka Lukendu i Tomislava Hegeduša. Rentgen je u podrumu bolnice, a atomsko sklonište je u drugoj zgradi bolnice.

16. rujna 2008. godine – dokazni postupak

Svjedočenje Dragutina Berghofera

Izjavio je da je u bolnici bio do 20. studenoga 1991. godine, kada je autobusom odvezen u vojarnu na Sajmištu, a potom na Ovčaru. Dana 19. studenoga 1991. godine, dok je bio na kirurgiji, kod stubišta je primijetio opt. Bogdana Kuzmića, u SMB uniformi, s puškom preko leđa. Optuženik se izljubio sa jednom medicinskom sestrom, koja je pri hodu šepala. Svjedok je potom bio, sa još petnaestak osoba, u sobi gdje su bili dr. Ivanković, dr. Aleksijević, supruga dr. Aleksijevića, pokojni Perković. Provirio je kroz vrata i na hodniku je vidio optuženika, koji je stajao pokraj Stanka Duvnjaka, koji je sjedio. Čuo je da je Stanko Duvnjak u jednom trenutku, raširivši ruke, odgovorio: „A šta ja tu mogu“. Svjedok kasnije nije vidio što se događalo na hodniku. U bolnici je bila velika gužva, neke su već odvodili. Kasnije nije vidio optuženika. Dana 20. studenoga 1991. godine odvezen je autobusom na Ovčaru. Pokraj njega u autobusu su bili Martin Došen, ležao je na nosilima. Svjedoka i još par osoba je s Ovčare spasila jedna osoba. Stanka Duvnjaka svjedok nije vidio u autobusu ni na Ovčari. Te noći, kad je vidio da optuženik ispituje Stanka Duvnjaka, oko 1.30 sati, svjedok je čuo u blizini, u krugu bolnice ili u podrumu bolnice, 18 hitaca iz pištolja. Pucalo se i iz drugog oružja, no, to je bilo slavlje neprijateljskih vojnika nakon njihove „pobjede“, ali je te hlice iz pištolja zapamtio po tome što je čuo tri puta po šest pojedinačnih hitaca, kao kad se u nekoga puca.

Svjedočenje Rudike Siča

Izjavio je da je došao u bolnicu dana 26. listopada 1991. godine, ranjen. Njegova supruga je radila u bolnici. Tijekom rujna svjedok je bio u radnom vodu, pomagao je u bolnici. Potom je mobiliziran, bio je na ratištu kod ulice Petrove gore, gdje je ranjen. Nakon ranjavanja svjedok je bio na kirurgiji, bio je pokretan. U noći 19. rujna 1991. godine, oko 22.00 sata, u sklonište bolnice ušao je opt. Bogdan Kuzmić s dvojicom vojnika. Optuženik je bio u SMB uniformi, imao je pištolj. Svjedok je zaključio da je optuženik nadređen vojnicima koji su ušli sa njim. Svjedok je od ranije jako dobro poznao optuženika. Optuženik je prošao kroz sklonište, i kad se vratio na početak skloništa izdvojio je, koliko je svjedok vidio, četiri osobe. Svjedok je među tim osobama prepoznao Martina Došena, koji je bio ranjen, na nosilima i njegovog brata. Drugu dvojicu nije znao, ali ih je optuženik očito znao. Svjedoku je rekao: „Rudika, otkut ti tu“. Dana 20. studenoga 1991. godine svjedok je zajedno sa ostalima odvezen autobusima. Vidio je četiri autobusa. Kod vojarne je izdvojen zajedno sa još deset osoba. Njih jedanaestorica su morali proći kroz špalir, gdje su ih tukli. Jedan vojni policajac ga je povukao u prostoriju, i pri tome ga udario. Poslije je čuo drugog vojnog policajca: „Blago vama, vi ste spašeni, a ovo ostalo je gotovo“. Ostali iz autobusa su odvezeni na Ovčaru. Policajac Duvnjak je bio sa svjedokom u autobusu. Kod vojarne Duvnjaka je iz autobusa izvukao Marko Crevar, koji je, kad je vidio svjedoka, rekao: „di si konduktar, koliko si ih probušio, dobićeš i ti“. U autobus je došla jedna vojna osoba koja je pročitala spisak njih jedanaestorice. Vraćeni su autobusom do ulaza u bolnicu, gdje su bile njihove supruge i Šljivančanin. Svjedok je optuženika vidio samo u skloništu bolnice. Još dok je bio u bolnici čuo je da je optuženik tražio Marka Mandića, jer su oni imali sukob oko hrvatstva i srpstva ranije.

04. studenog 2008. godine – nastavak dokaznog postupka

Postupak su pratili Mladen Stojanović, promatrač Centara za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek, predstavnici OSCE-a, novinar i fotoreporter.

Na raspravu su pristupile pozvane svjedokinje Senka Vuko i Ana Matoš. Na Sud nije pristipila svjedokinja Nada Hegeduš.

Svjedočenje Senke Vuko

Svjedokinja, ispitana i u istrazi, je izjavila da je inženjerka medicinske radiologije te da je u kritičnom razdoblju radila u vukovarskoj bolnici na rengen odjelu. Optuženog Bogdana Kuzmića upoznala je nekoliko godina prije rata. Na nju je ostavio dojam neugledne i neobrazovane osobe. U vrijeme rata nije ga viđala u Vukovaru, sve do pada Vukovara i ulaska postrojbi JNA i paravojskih postrojbi u vukovarsku bolnicu. Vidjela ga je najprije u dijelu bolnice gdje se nalazila hitna pomoć, a potom je došao na odjel gdje se nalazio rengen. Na glavi je imao šljem, a na obrazu ožiljak. Vladao se bahato. Pozdravio ju je i pitao kako je. Njegove riječi nisu odavale niti neprijateljsko niti prijateljsko raspoloženje prema njoj. Potom se obratio Tomislavu Hegedušu i Branku Lukendi, inspektorima MUP-a koji su se također nalazili na rengen odjelu. Rekao im je nešto u smislu „vi ste sada moji“ ili „idete sa mnom“. Odveo ih je u pravcu kirurške ambulante. Odvođenje Hegeduša i Lukende promatrala je sa udaljenosti 2-3 metra. U prostoriji iz koje je opt. Kuzmić odveo Tomislava Hegeduša i Branka Lukendu bili su i doktorica Matoš, Zdenka Žulj, možda spremačice Ludvina Andrijanić i Nada Blagojević. Najvjerovatnije su u prostoriji bili i danas pokojni Žugić i Miličko.

Nije se mogla izjasniti je li prilikom odvođenja Tomislava Hegeduša i Branka Lukende još netko od vojnika, osim opt. Kuzmića, ulazio u prostoriju iz koje su Hegeduš i Kuzmić izvedeni.

Svjedočenje Ane Matoš

Svjedokinja je izjavila da je kao liječnica radiologinja vodila rengen odjel vukovarske bolnice. Dana 18. studenog 1991. godine u poslijepodnevnim satima u bolnicu su počeli ulaziti pripadnici JNA i paravojskih postrojbi. Navečer je u jednu od prostorija odjela, koja je bila površine oko 16 m², u kojoj su se nalazili Tomislav Hegeduš, Branko Lukenda te svjedokinja sa osobljem odjela koji je vodila (sigurna je da su se ondje nalazile i Senka Vuko, Zdenka Žulj, Ludvina Andrijanić, a možda i još netko), ušao opt. Bogdan Kuzmić, kojeg je poznavala kao portira u bolnici. Bio je obučen u SMB uniformu, a na glavi je imao šljem. Na desnoj strani lica imao je ožiljak. Pozdravio ju je i pitao kako je. Potom je razgovarao sa Tomislavom Hegedušem i Brankom Lukendom, a nakon tog razgovora ih je „službeno, onako kako se inače lišava slobode“, lišio slobode. Sjeća se da je Hegeduš na sebi imao smeđu vestu te da je Lukenda bio odjeven u plavu trenerku. Nije joj poznato u kojem su se pravcu uputili. Nije joj poznato da li je, osim opt. Bogdana Kuzmića, u prostoriju u kojoj su se nalazili ušla još koja uniformirana osoba. Čula je, iako se ne sjeća od koga, da je i Marka Mandića iz bolnice odveo opt. Kuzmić.

Dokazni prijedlozi

Zamjenik Županijskog državnog odvjetnika u Vukovaru predložio je da se u daljnjem tijeku postupka kao svjedoci pozovu i ispituju:

- Zlatko Jurčević, djelatnik Opće bolnice u Vukovaru, kojega je, prema iskazu svjedokinje Ljiljane Mandić, također uhapsio opt. Kuzmić, na okolnost eventualnog boravka sa odvedenim oštećenima nakon hapšenja od strane opt. Kuzmića,
- Zdravko Đapić, djelatnik Opće bolnice u Vukovaru, kojemu je, prema iskazu svjedokinje dr. Vesne Bosanac, poznato kretanje opt. Kuzmića po bolnici inkriminiranog dana, te je u spis predmeta predao DVD zapis ulaska pripadnika JNA u vukovarsku bolnicu.

Predložio je da se pregledaju navedeni DVD zapis te CD zapis koji je u spis predmeta predala svjedokinja dr. Vesna Bosanac, i to u nazočnosti svjedokinja-oštećenica Ljiljane Mandić, Anice Lukenda, Nade Hegeduš i Gordane Duvnjak, koje poznaju i opt. Kuzmića, a naravno, i svoje odvedene muževe.

Branitelj optuženika nije se protivio dokaznim prijedlozima zastupnika optužbe.

Rješenja Vijeća

Vijeće je **prihvatio dokazne prijedloge** zamjenika Županijskog državnog odvjetnika u Vukovaru.

Glavna rasprava je odgođena za dan **23. prosinca 2008. godine**, sa početkom u **12,00 sati**. Pozvati će se svjedoci Nada Hegeduš i Emil Čakalić.

23. prosinca 2008. godine – nastavak dokaznog postupka

*Izveštava : Vlatka Kuić iz Centa za mir, nenasilje i ljudska prava -Osijek
Postupak su pratili i predstvnici OSCE-a.*

Utvrđeno je da su raspravi pristupili zamjenik ŽDO-a u Vukovaru Vlatko Miljković, branitelj optuženog po zamjениčkoj punomoći odvjetnik Boris Hlatki iz Vukovara te svjedokinja Nada Hegeduš.

Svjedočenje oštećenice Nade Hegeduš

Bila je u Vukovaru negdje do 09. rujna 1991. godine, kada ju je njezin suprug Tomislav Hegeduš izveo iz grada. Sjeća se da se on vratio nazad u vukovarsku bolnicu, jer je kao inspektor u policiji, sukladno rasporedu, do pada Vukovara bio u bolnici. Sa suprugom posljednji puta telefonski razgovarala početkom listopada 1991. godine. Nema pouzdanih informacija što mu se dogodilo, a i danas se vodi kao nestao. Ne sjeća se tko joj je prije deset ili dvanaest godina rekao da je Bogdan Kuzmić s još nekom osobom izveo njenog supruga. Imovinskoopravni zahtjev za naknadu štete postaviti će naknadno.

Čitanje iskaza

Na prijedlog zamjenika ŽDO-a, uz suglasnost branitelja, pročitan je iskaz Emila Čakalića.

3. veljače 2009. godine – nastavak dokaznog postupka

Svjedočenje Gordane Duvnjak, oštećenice

U kritično vrijeme nije bila u Vukovaru. Stanko Duvnjak je njezin suprug. Nekoliko dana prije pada Vukovara zadnji put je telefonom razgovarala sa suprugom. Stanko Duvnjak bio je policajac u Policijskoj postaji u Vukovaru. Bio je lakše ranjen u nogu i smješten u Bolnici u Vukovaru. Svjedokinja ne poznaje optuženika. Kad je bila na razmjenama, od više je osoba čula da je njih osobno Bogdan Kuzmić, u Bolnici u Vukovaru, u kritično vrijeme, pitao baš za njezina supruga i tražio ga. Nitko od tih osoba nije rekao je li Bogdan Kuzmić našao Stanka Duvnjaka, te je li ga izdvojio i odveo iz Bolnice. Stanko Duvnjak jedna je od 192 ekshumirane i identificirane žrtve na Ovčari.

Novo ročište za glavnu raspravu bit će zakazano pismenim putem.

17. ožujka 2010. godine – glavna rasprava počela iz početka

Postupak su pratili Veselinka Kastratović i Melanija Kopic, promatračice Centara za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek, Đuro Ivković, iz Ureda OEES-a u Zagrebu, Marek Marczyński, Amnesty International.

Od zadnjeg ročišta za glavnu raspravu prošlo je više od 2 mjeseca, stoga je glavna rasprava počela iznova. Osim toga, vijeće za ratne zločine promijenilo je jednog člana. Sada je u vijeću troje sudaca kaznenog odjela.

Opt. Bogdanu Kuzmiću, koji je u bijegu, sudi se u odsutnosti temeljem Rješenja Županijskog suda u Vukovaru br. Kv-289/06, od 3. siječnja 2007. godine, koje je postalo pravomoćno 21. veljače 2007. godine (VSRH odbio je žalbu ŽDO iz Vukovara rješenjem br. Kž-91/07).

Zamjenik ŽDO iz Vukovara pročitao je neizmijenjenu optužnicu br. DO-K-12/98 od 19. ožujka 2001. godine.

Dokazni postupak

Svjedočenje Anice Lukenda (oštećenice)

Rekla je da je živjela u Vukovaru sa suprugom i dvoje djece. Iz Vukovara je otišla prije kritičnog događaja. Suprug je bio policajac. U bolnici je na osiguranju radio od rujna 1991. godine. Nema neposrednih saznanja. Čula je da je njezinog supruga Branka Lukendu odveo opt. Bogdan Kuzmić. Od tada se Branku Lukendi gubi svaki trag. Svjedokinja ne postavlja imovinsko pravni zahtjev, želi samo znati istinu o svom suprugu.

Svjedočenje Nade Hegeduš (oštećenice)

Rekla je da je iz Vukovara otišla 9. rujna 1991. godine, kroz kukuruze. Do tada je bila u skloništu u bolnici. Suprug Tomislav Hegeduš bio je policajac, radio je u bolnici. Nakon odlaska iz Vukovara sa suprugom je razgovarala telefonom, zadnji put, 5. ili 6. listopada 1991. godine. Majka joj je rekla da je od jednog novinara čula da je njezin suprug ubijen iza bolnice. Suprug do danas nije pronađen. Želi saznati istinu o suprugu, a ako optuženik bude proglašen krivim postaviti će imovinsko pravni zahtjev.

Svjedočenje Zdenka Novaka

Rekao je da poznaje Martina Došena, Marka Mandića, Stanka Duvnjaka i Tomislava Hegeduša. Ne poznaje Branka Lukendu. Nakon pada Vukovara, kada je u bolnicu ušla bivša JNA i paravojne jedinice, bio je u bolnici. Dana 20. studenoga 1991. godine odvezen je autobusom u vojarnu, a potom na Ovčaru. Kod vojarni, gdje su se zadržali izvjesno vrijeme, nisu izlazili iz autobusa. U bolnici i u hangaru na Ovčari vidio je Stanka Duvnjaka, koji mu je šogor. U hangaru

na Ovčari bio je više sati. U hangaru na Ovčari osim Stanka Duvnjaka nije vidio niti jednog od oštećenika u ovom postupku. Ne poznaje optuženika.

Nakon što je Predsjednik vijeća **predočio fotografije** iz spisa svjedokinja oštećenica Anica Lukenda prepoznala je opt. Bogdana Kuzmića. Svjedok Zdenko Novak je rekao da mu je osoba na fotografiji nepoznata, ne sjeća ga se iz kritičnog vremena.

Uz suglasnost stranaka **pročitani su iskazi svjedoka**, koje su dali na ročištima za glavnu raspravu: Ljiljane Mandić, Gordane Duvnjak, Vesne Bosanac, Mladena Ivankovića, Anke Furundžije, Zdenke Žulj, Dragutina Berghofera, Rudike Siča, Senke Vuko, Ane Matoš i Emila Čakalića.

Zamjenik Županijskog državnog odvjetnika u Vukovaru **predložio je** da se u daljnjem tijeku postupka kao svjedoci pozovu i ispituju: Zlatko Jurčević i Zdravko Đapić, te da se pregleda CD snimka.

Glavna rasprava je odgođena za dan **6. svibnja 2010. godine, u 10,00 sati.**

Pozvat će se svjedoci: Josip Lovrinić, Zdravko Đapić, Zlatko Jurčević, Ljiljana Mandić, Gordana Duvnjak, Anka Furundžija. Pregledat će se CD.

3. svibnja 2010. godine – nastavak dokaznog postupka

Postupak su pratili Veselinka Kastratović i Melanija Kopic, promatračice Centara za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek, Đuro Ivković, iz OSCE-a, oštećenica Ankica Lukenda

Svjedočenje Zdravka Đapića

Svjedok u istrazi nije dao iskaz, u bolnici u Vukovaru je radio od 1974. godine. U kritično vrijeme bio je šef vozača bolnice u Vukovaru. Optuženika poznaje od prije rata, optuženik je radio kao portir u bolnici.

Dana 18. studenoga 1991. godine u bolnicu je došao optuženik zajedno sa majorom bivše JNA Veselinom Šljivančaninom. Svjedok je toga dana i drugoga dana, dok nije sa ostalima morao ići u autobus, optuženika vidio u nekoliko navrata. Optuženik je bio u uniformi, naoružan pištoljem. Svjedok je kritične zgrade bio u prostoru „hitne“. Tu su još bili vozači, medicinske sestre, zidar Marko Vlaho sa članovima svoje obitelji. Svjedok je vidio kada je optuženik došao po Marka Vlaha i odveo ga. Čuo je pitanje supruge ili kćerke Marka Vlaha kamo i zašto ga vodi. Optuženik je odgovorio da ga vodi na ispitivanje, da će ga nakon ispitivanja vratiti. Svjedok nema saznanja je li optuženik doista vratio Marka Vlaha.

U progonstvu je sreo Marka Vlaha. Od njega je čuo da je bio u logoru. Marko Vlaho je rekao svjedoku da ga je optuženik ispitivao, ali ga nije tukao. Tukli su ga drugi. Rekao mu je da ga je optuženik ispitivao zašto nije dao prilog za njegovu obitelj i to mu je prigovorio. Naime, poslije događaja u Borovu 2. svibnja 1991. godine optuženik je bio uhićen i odveden u Istražni zatvor u Osijeku. U Bolnici su zaposlenici skupljali novac za optuženikovu obitelj. Optuženik je došao do spiska tko je dao prilog. Marko Vlaho umro je prirodnom smrću nakon povratka u Vukovar.

Svjedok se spasio iz autobusa slučajno. Njemu nepoznati vojnici su pitali tko ima iskaznicu da je radnik bolnici. Svjedok se javio, potom su se javile još četiri osobe. Njih petoricu su izveli iz autobusa, morali su čekati uz ogradu bolnice, u Gundulićevoj ulici. Dok su čekali svjedok je vidio njemu nepoznate vojnike da odnose Martina Došena, koji je bio na nosilima. Osim Martina Došena odveli su i njegova dva brata.

Svjedočenje Zlatka Jurčevića

Svjedok u istrazi nije dao iskaz. U bolnici u Vukovaru je radio od 1987. godine, u kirurškoj ambulanti kao „gipser“. Radio je sa Markom Mandićem. Bivša JNA ušla je u bolnicu 18. studenoga 1991. godine. Nakon toga u bolnicu je došao optuženik. Oko 19.00 ili 20.00 sati optuženik je odveo svjedoka na Velepromet, u prostorije desno od ulaza.

Optuženik je došao u bolnicu u pratnji nepoznatog vojnika. Bio je u uniformi, naoružan. Svjedok je siguran da je optuženik bio zapovjednik osobama koje su bile u pratnji. Po dolasku na Velepromet svjedoku su oduzete sve stvari. Požalio se jednom oficiru bivše JNA, koji je tu bio, no, oficir mu je rekao da ništa ne govori, da je dobro „što imam glavu na ramenima“.

Dok je svjedok bio u prostoriji na Veleprometu jedan vojnik iz optuženikove pratnje pitao je optuženika za svjedoka: „Hoćemo ga ovamo ili tamo“. Svjedok ne zna što je to točno značilo. Optuženik je rekao: „Ovamo“.

Prije kritičnog događaja svjedok je sa optuženikom bio u korektnim odnosima. Rekao je da ga optuženik nije tukao, no, odveo ga je na Velepromet nakon čega je svjedok završio u logoru u Stajićevu. Svjedok za optuženika misli da je bio glavni, zapovijedao je vojnicima koji su išli u njegovoj pratnji. Dok je odvodio svjedoka optuženik ga je pitao zašto nije sa njima, rekao je svjedoku da je tri puta ranjavan, da se dragovoljno vrtio na prvu crtu bojišnice. Optuženik je kritične zgrade bio u SMB uniformi, naoružan (kratki kalašnjikov), imao je kacigu. Pitao je svjedoka gdje je svjedokov brat, za koga je znao da je bio prvi hrvatski redarstvenik. Svjedok je rekao da je njegov brat poginuo.

Svjedok je radio sa Markom Mandićem u „gipsaoni“. Dok je bio u bolnici nije vidio što se dogodilo sa Markom Mandićem. Nakon povratka iz zarobljeništva svjedoka je pitala supruga Marka Mandića gdje joj je suprug, što se sa njim dogodilo. Svjedok poznaje Branka Lukendu, Stanka Duvnjaka i Tomislava Hegeduša, zna da su bili u bolnici, ali ne zna njihovu sudbinu.

Svjedočenje Josipa Lovrinića

Svjedok u istrazi nije dao iskaz. U kritično vrijeme radio je na osiguranju bolnice. U poslijepodnevnim satima 18. studenoga 1991. godine vidio je optuženika kako je uperio pištolj u glavu Marka Mandića zvanog „Gipser“ i rekao mu: „Sad si moj, šta ćeš sad“. Jednom krupnijem vojniku iz svoje pratnje optuženik je rekao da pazi na Marka Mandića dok se on ne vrati po njega.

Nakon toga optuženik je došao do svjedokova zapovjednika Branka Lukende, rukom ga je potapšao po licu i sarkastično rekao: „Ne boj se“.

Svjedok i ostali koji su bili u bolnici postrojani su u dvorištu bolnice, na mjestu gdje je sada ulaz u hitnu, tj. uz prvu kuću koja graniči uz bolnicu u Vukovaru (gledanu u smjeru Osijeka). Vidio je kada je optuženik sa još tri vojnika odvodio u dvorište te kuće Marka Mandića, Branka Lukendu, jednog „staklara“, vozača nadimkom „Brzi“, Stanka Duvnjaka i Tomislava Hegeduša. Svjedok nema saznanja što se sa tim ljudima kasnije dogodilo. Ubrzo nakon toga svjedok je sa drugim ljudima odvezen autobusima u vojarnu gdje su tučeni, da bi nakon par sati ponovo bili dovezeni u bolnicu odakle su odvezeni u logor u Srijemskoj Mitrovici.

Kritične zgrade optuženik je bio u SMB uniformi, naoružan, imao je šljem. Zapovijedao je sa vojnicima u njegovoj pratnji. Svjedok je vidio kada su optuženik i vojnici iz njegove pratnje, pred „portom“ pretukli nogama obuvenim u čizme „staklara“. Optuženik ga je prvi udario šakom u bradu.

Svjedočenje Anke Furundžija

Svjedokinja je ispitana na glavnoj raspravi dana 22. srpnja 2008. godine. Ostala je kod svog ranijeg iskaza. Danas je rekla da je sigurna da je kritične zgrade, 18. studenoga 1991. godine, oko 17.00 sati, optuženik izveo Branka Lukendu iz jedne prostorije - Branko Lukenda je došao običi ranjene policajce, u toj prostoriji ga je pronašao optuženik i odveo ga.

Zamjenik ŽDO iz Vukovara ostao je kod prijedloga da se na glavnoj raspravi pregledaju dva CD-a. Zatražio je primjereni rok za eventualno predlaganje novih svjedoka ili izmjenu optužnice s obzirom na iskaze danas saslušanih svjedoka.

Novo ročište za glavnu raspravu zakazano je za dan **14. lipnja 2010. godine u 9.00 sati.**

–

Pozvati će se svjedokinje oštećenice Ljiljana Mandić, Nada Hegeduš i Gordana Duvnjak, izvijestit će se Informatička služba Suda radi prikazivanja CD snimki na glavnoj raspravi.

ŽDO-u iz Vukovara ostavljen je rok od 15 dana radi dostave novih dokaznih prijedloga.

14. lipnja 2010. godine – nastavak dokaznog postupka

Postupak su pratili Veselinka Kastratović i Melanija Kopic, promatračice Centara za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek, Laura Fernandez, Biljana Alavanja i Đuro Ivković, iz OSCE-a

U nastavku dokaznog postupka Vijeće je izvelo dokaz pregledavanjem prijenosnih medija i to: jednog CD koji je u spis kao dokaz predalo ŽDO iz Vukovara i jedan CD koji je kao dokaz u spis predala gđa Vesna Bosanac.

Na CD koji je predalo ŽDO iz Vukovara vide se snimci bolnice u Vukovaru dana 20. studenoga 1991. godine, razgovora majora Veselina Šljivančanina sa predstavnikom Međunarodnog crvenog križa iz Geneve, iznošenje ranjenika iz bolnice i izlazak civila i osoblja bolnice.

Na CD koji je predala gđa Vesna Bosanac vide se snimci bolnice u Vukovaru dana 19. studenoga 1991. godine, iskaz koji su dali Đuro Šrenk i Ivan Herman, koji su ekshumirani iz masovne grobnice na Ovčari, iskaz koji je dao francuski volonter Jean Michel Nicolier, koji je nestao dana 20. studenoga 1991. godine u Vukovaru, a uz koga se na snimci nalazi opt. Bogdan Kuzmić.

Za pozvanu svjedokinju Zorku Brajdić u sud je dana 31. svibnja 2010. godine pristupio njezin sin Nikola Brajdić i izvijestio sud da njegova majka zbog bolesti i starosti ne može pristupiti na glavnu raspravu. Gđa Zorka Brajdić nalazi se u Domu za stare i nemoćne osobe u Vukovaru.

Vijeće je rješenjem odlučilo da će se dana 18. lipnja 2010. godine, u 10.00 sati, saslušati svjedokinja Zorka Brajdić u Domu za stare i nemoćne osobe u Vukovaru.

Novo ročište za glavnu raspravu zakazano je za dan **14. srpnja 2010. godine, u 8.30 sati**. Pozvati će se svjedokinje oštećenice Ljiljana Mandić, Nada Hegeduš i Gordana Duvnjak te svjedok Željko Vicković.

14. srpnja 2010. godine – završetak dokaznog postupka, završne riječi stranaka

Postupak su pratili Veselinka Kastratović i Ljiljana Bračun, promatračice Centra za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek, Đuro Ivković, OSCE Zagreb

ŽDO iz Vukovara svojim dopisom br. DO-K-12/98-41, od 6. srpnja 2010. godine, koji je u Sud zaprimljen 13. srpnja 2010. godine, **izmijenilo je optužnicu** protiv opt. Bogdana Kuzmića. Dopunjeni su osobni podaci za optuženika (ime roditelja, državljanstvo, prebivalište). Osim toga, izmijenjen je **činjenični opis**, koji **sada glasi:**

„dana 19. studenoga 1991. u Vukovaru, za vrijeme oružane agresije tzv JNA i pridruženih neprijateljskih postrojbi na Republiku Hrvatsku, kao pripadnik pričuvnog sastava tzv. JNA, nakon okupacije grada Vukovara u Općoj bolnici, protivno odredbi čl. 3. Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba u vrijeme rata od 12. kolovoza 1949. i čl. 75. st. 3. i 6. Dopunskog protokola Ženevskim konvencijama od 12. kolovoza 1949. o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba (Protokol I) izdvojio između civilnih osoba Marka Mandića, Branka Lukendu i Tomislava Hegeduša odveo ih i zatvorio u dvorište prve obiteljske kuće uz Opću bolnicu, te nakon toga ih odveo u nepoznatom smjeru nakon čega su na točno neutvrđeni način ubijeni,

dakle, kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme oružanog sukoba na opisani način protuzakonito zatvarao civilno stanovništvo,

pa da je time počinio krivično djelo protiv čovječnosti i međunarodnog prava – ratni zločin protiv civilnog stanovništva, opisano i kažnjivo u čl. 120. st. 1. Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske“.

U nastavku dokaznog postupka saslušan je svjedok Željko Vicković, pročitani su iskazi svjedokinje Zorke Brajdić, koji je dala vanraspravno Predsjedniku vijeća u Domu za starije i nemoćne osobe „Gvozdanović“ u Vukovaru, dana 18. lipnja 2010. godine; pročitani su: zahtjev za raspisivanjem objave za osobom Brankom Lukendom; dopis Komisije za zatočene i nestale Vlade RH od 18. veljače 2000. godine; dopis Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti od 8. svibnja 2007. godine; dokumentacija Opće bolnice Vukovar za optuženog i izvršen uvid u fotografije koje je uz navedenu dokumentaciju dostavila svjedokinja dr. Vesna Bosanac; izvod i matične knjige rođenih na ime optuženoga i uvjerenje BiH Republike Srpske Opštine Doboj za optuženika (o državljanstvu).

Svjedočenje Željka Vickovića

Rekao je da mu je poznato da je Josip Brajdić radio kod njegova oca u staklarskoj radnji u Vukovaru, ul. Nikole Andrića. Poznaje Josipa Brajdića zvanog „Joca“. Nije mu poznato gdje je Josip Brajdić bio, što se sa njim dogodilo. Zadnji put ga je vidio u svibnju 1991. godine. Čuo je da je pred pad Vukovara otišao u bolnicu, gdje je popravljao stakla.

Svjedočenje Zorke Brajdić (iskaz je pročitano)

Izjavila je da je njezin sin Josip Brajdić radio kod Vickovića u staklarskoj radnji. Pred rat je otvorio svoju radnju. Tijekom rata sklonio se u bolnicu, gdje je postavljao stakla. Nema neposrednih saznanja što se sa sinom dogodilo. Čula je da je odveden na Lužac, potom u Dalj, gdje je njegovo tijelo ekshumirano.

Stranke i sudionici postupka nisu imali novih dokaznih prijedloga. Predsjednik vijeća objavio je da je **dokazni postupak završen**.

Završni govori

Zamjenik ŽDO iz Vukovara je rekao da je iz tijeka dokaznog postupka utvrđeno da je optuženik počinio kazneno djelo koje mu se izmijenjenom optužnicom stavlja na teret. Temeljem provedenog dokaznog postupka ŽDO iz Vukovara izmijenio je optužnicu, jer je bilo vidljivo da nema dokaza da je optuženik izdvojio Martina Došena i Stanka Duvnjaka. Stoga su navedeni optuženici ispušteni iz činjeničnog opisa djela. U izmijenjenoj optužnici optuženiku se više ne stavlja na teret da je ubio civilno stanovništvo, već da je protuzakonito zatvarao civilno stanovništvo.

Ukazao je da je optuženik od samog pokretanja kaznenog postupka bio nedostupan pravosudnim tijelima RH. U pogledu njegova identiteta nema dvojbi. Iz iskaza saslušanih svjedoka mogao se utvrditi identitet optuženika, s obzirom da većina saslušanih svjedoka dobro

poznaje optuženika. Većina saslušanih svjedoka je radila u Općoj bolnici i Vukovaru gdje je optuženik više godina prije rata bio portir. Neki od svjedoka su se, do 1991. godine, osobno družili sa optuženikom, stanovali u njegovu susjedstvu.

Da je optuženik izdvojio Marka Mandića, Branka Lukendu i Tomislava Hegeduša, utvrđeno je iz iskaza gotovo svih saslušanih svjedoka, koji su neposredno vidjeli da je baš optuženik izdvojio navedene oštećenike. Svjedokinje Zdenka Žulj, Senka Vuko, Ana Matoš i dr. vidjeli su kada je optuženik došao po Branka Lukenu i Tomislava Hegeduša, rekao im „sad ste moji“ i odveo ih. Svjedok Josip Lovrinić je vidio kada je navedene oštećenike, kao i Marka Mandića, optuženik odveo i zatvorio u dvorište obiteljske kuće koja se nalazi uz Opću bolnicu Vukovar. Oštećenica Ljiljana Mandić je neposredno vidjela kada je optuženik odveo njezina supruga Marka Mandića. Tražila je optuženika, pitala je za supruga. Svjedok Rudika Sič je čuo da je optuženik odmah tražio oštećenog Marka Mandića zvanog „Gipser“. Napomenuo je da je optuženik izdvajao i neke druge osobe, no, nakon nekog vremena ih je pustio da se vrate u bolnicu.

Logično je pitati se zašto je optuženik izdvojio Marka Mandića, Branka Lukendu i Tomislava Hegeduša? ŽDO iz Vukovara je zaključilo da je motiv optuženika bio taj što je znao da su navedeni optuženici Hrvati. Sa Markom Mandićem je imao prije sukob i to na međunacionalnoj razini. Svjedok Zlatko Jurčević je ukazao na tu činjenicu. Svjedokinja dr Vesna Bosanac ukazivala je da je optuženik nakon događaja u Borovo Selu (2. svibnja 1991. godine), bio uhićen, bio je pritvoru u Osijeku. U kaznenom postupku koji se vodio protiv optuženika Marko Mandić je bio svjedok. Iz rečene činjenice ŽDO iz Vukovara zaključuje o motivu optuženika da izdvoji i protuzakonito zatvori Marka Mandića.

Optuženik je znao da su oštećenici Branko Lukenda i Tomislav Hegeduš prije rata bili policajci. Sa oštećenikom Brankom Lukendom je bio kućni prijatelj, družili su se. Motiv optuženika za izdvajanje i protuzakonito zatvaranje Branka Lukende i Tomislava Hegeduša bila je činjenica da su oštećenici bili policajci. Rečeni oštećenici su par mjeseci prije pada bolnice imali zaduženja u bolnici, nisu bili pod oružjem i u uniformi, stoga iz ŽDO iz Vukovara i smatra civilima.

Nadalje, Zamjenik ŽDO iz Vukovara naglasio je da je uloga optuženika bila daleko iznad ovlasti običnog vojnika. To se vidi iz iskaza saslušanih svjedoka, koji su svjedočili da je optuženik išao u pratnji vojnika, izdavao je zapovijedi, odlučivao o životu i smrti zarobljenih civila. Svj. Zlatko Jurčević je istaknuo da je optuženik odlučivao tko ide „na ovu“, a tko „na onu“ stranu.

Iz svega rečenog, cjelokupnog dokaznog postupka, proizlazi da je optuženik počinio kazneno djelo koje mu se optužnicom stavlja na teret, stoga ŽDO iz Vukovara predlaže da se optuženik oglasi krivim, osudi po zakonu, da se uzmu u obzir sve okolnosti odlučne za izbor, vrstu i visinu kazne.

Branitelj optuženika je rekao da provedenim dokazima nije utvrđeno da je optuženik počinio kazneno djelo koje mu se optužnicom stavlja na teret.

Podsjetio je da je prvotnom optužnicom optuženiku stavljeno na teret da je izdvojio pet poimence nabrojanih osoba, odveo iz u nepoznatom smjeru, nakon čega su isti ubijeni. Preciziranom optužnicom optuženiku se stavlja na teret da je protuzakonito zatvorio tri oštećenika.

Branitelj je rekao da nema dokaza da je optuženik protuzakonito zatvorio oštećenike Marka Mandića, Branka Lukendu i Tomislava Hegeduša. Činjenica da su svjedoci tijekom postupka iskazivali o tome da je optuženik određene osobe tražio, neke odvodio, neke vraćao, ali nema dokaza da je navedene oštećenike protuzakonito zatvorio.

Obilježje kaznenog djela po preciziranoj optužnici, tj. bitna činjenica protuzakonitog zatvaranja nije dokazana, jer svjedoci nisu o tome govorili. Ukazao je da preciziranom

optužnicom nije određeno u koju kuću su oštećenici zatvoreni, tko je vlasnik kuće, tko je bio u toj kući. Nema dokaza da su oštećenici ubijeni kako se to navodi u optužnici.

Istaknuo je da nema dokaza da je optuženi počinio kazneno djelo za koje je optužen te je stoga predložio da se optuženika oslobodi uslijed nedostatka dokaza.

Glavna rasprava je završena. Presuda će biti objavljena dana 15. srpnja 2010. godine u 11.00 sati.